

njihova nenasitna želja po zlatu, je vendar preteklo sedemdeset let, preden so spoznali, da je več kot suho zlato vredno ono posebno rastlinstvo, ki ga v Evropi še niso poznali, a je bilo za prehrano Indijancev izredne važnosti. V Mehiki, v kraljestvu cesarja Montezume so Španci spoznali koruzo in kakao, v Južni Ameriki, v današnjem Peruju, Čile in Boliviji pa krompir in kavčuk, povsod pa neko rastlino podolgovatih zelenih listov, ki ji niso vedeli pravega imena. Domači prebivalci so jo sušili, nato so posušene liste kadili v dolgih ceveh, pa tudi v pipah ali zvite v majhnih, današnjim smotkam ali cigaram podobnih tulcih. Menili so, da je v tej rastlini zdravilna moč in tudi Španci so bili tega mnenja. Ker je bila takrat še latinščina mednarodni občevelni jezik, so to rastlino Španci imenovali »Herba panacea«, po naše vsezdravilna rastlina. O vsakem svojem odkritju kakor tudi o običajih, ljudeh, rastlinah in vsem važnem so osvojevalci pošiljali poročila svojemu kralju in zraven seveda tudi priložili vzorce nove rastline ali vsaj njeno seme, da jo v domovini spoznajo. Isto pot je napravil tudi tobak, posebno še, ko je španski kralj Filip II. poslal v novoosvojene kraje nekega Bonzala Hernandeza de Toledo zaradi raziskavanja. Ta je prinesel l. 1559. v Evropo prve sadike tobaka, ker so hoteli to »zdravilno« rastlino pridelovati tudi doma. Tako je prišel tobak v Evropo. (Dalje prihodnjič.)

Zakaj ne smemo po sadju piti vode

Mnogi ste že izkusili, da po zaužitem sadju ni dobro piti vode. Bolel vas je želodec in še druge sitnosti ste imeli. Zdravniki so to zadevo preiskali in našli sledeče:

Mesto teh težav ni v želodcu, ampak v tankem črevu. Zaradi pitja vode potuje sadje prehitro iz želodca v tanko črevo in želodčni ter črevesni sokovi se zaradi vode preveč razredčijo. Mesto da bi se sedaj sadje v črevesu prebavljalo, se pa vsa vsebina začne napihopati in potem vreti, kar popolnoma ohromi črevesje. Posledice so takšne, kakor jih sami poznate. Zato ne pijte po vsakem sadju vode.

Ajda

S polja so že spravili zadnje naše »žito« — ajdo. Res je, vsi pravijo, da spada ajda k žitu, vendar jo botaniki po njenem sestavu prištevajo v botanično skupino ščavnic. (Sem spada tudi dobro poznana kislica.) Ajda ne potrebuje posebno rodovitnih tal, saj jo sejejo za drugimi žiti, kot strniščno selee. Ponekod v Nemčiji kar strnišča požgo in potem preorjejo za ajdo. Dozori že v 90 do 100 dneh. Glede na kratko rastno dobo jo sejejo tudi tam, kjer druga žita ne bi uspevala. Pri nas jo sejejo posebno močno na Gorenjskem in Koroškem. Črno ajdo so prinesli v Poljansko in Selško dolino k nam doseljeni Korošci. Na Notranjskem pa ajda kot drugi pridelek ne uspeva več, ker je jeseni premrzlo in pade prezgodaj slana. Ajda je žužkovetka. Oprašujejo jo večinoma čebele. Ker letajo čebele samo ob lepem vremenu na pašo, zato je pridelek ajde negotov, kadar je ob cvetju deževno vreme. Ko ajda cvete, izredno diši. Ta vonj je kar opojen. Pri nas sejejo največ navadno ajdo, ki ima trioglata, siva ali črna zrna. Iz nje dobivamo moko, ki je stokaste do rjavobe bele barve ter ima v sebi precejšno množino beljakovin in tošč. Iz moke delajo kruh, žgance tudi poznate, še rajši jih jeste, če so posušeno zabeljeni ali če stoji zraven njih skleda mleka. Ajdo cenijo tudi kot živalsko krmo, samo v prevelikih obroklih je ne smemo pokladati živini, ker se potem pri belih in pisanih živalih pojavi neka kožna bolezen (fagopirizem). Živali se vname koža in na njej dobi rjavo-mrke lise. Zato jo pokladamo samo mešano z drugo hrano.

Kako preženemo muhe

Muhe ne prenašajo prepaha. Pridno zračenje s prepahom jih prežene. Seveda ne smemo nikjer puščati jedil. Pomašajo tudi muholovci, razprševanje flita in podobnih tekočin. Prva zapoved naj bo največja snažnost. Dobro je tudi, če okvirje oken in vrat umtoamo z 10% raztopino (odcedkom) brinjevega lesa. Izogibljejo se muhe takih sob, ki so modro pleskane. Zato je modra barva priporočljiva za shrambe, jedilnice itd. Muhe tudi ne prenašajo beleža, v katerem je bilo raztopljenega nekaj galuna. Pred zimo dobro očedimo vse kote in razpoke, ker tam prezimujejo muhe, da zopet drugo pomlad zaležejo nov zarod.